

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/198438,Tajne-Harcerstwo-Krajowe-Szeregi-Wolnosci.html>
11.05.2024, 09:46

Tajne Harcerstwo Krajowe - Szeregi Wolności





BOJOWNIK

PISMO TAJNEGO HARCERSTWA KRAJOWEGO

25

Kwiecień 1980 r.

Nr. 9

Młodość przyszłości narodu.

W różnych krajach młodzież była różnie wychowywana w zależności od stopnia cywilizacji danego państwa oraz jego ustroju. W związku z tym młodzież polska stanęła przed szczególnie trudnym zadaniem.

Widzono, że kraj nasz poniesie w ostatniej wojnie ogromne ofiary, bądź to w ludziach bądź też materialnie i na barkach młodzieży przede wszystkim spoczywa obowiązek odbudowy ojczyzny. Doskonale zna się sobie państwo z tego sprawę, ale przyjdzie mu się jak wygląda opiekę państwa nad młodzieżą. Wiele występuje do życia; przede wszystkim, chcąc rozpoznać takie dzieło, jak walka o lepsze jutro trzeba rozprawić: „W imię Boga” czy wszyscy rozumieją treść tego zarzutu? Nie mogą na to dać odpowiedzący odpowiedzi, lecz jedno jest pewne, że obecny rząd wprawdzie bezwzględnie idzie w kierunku odobrania młodzieży wiary w Boga, dały wszelkim siłami do zarysowania światła religijnego w duszach młodego pokolenia; przecież człowiek bez jakiegokolwiek wiary to suchy szkielet na pustyni. Czy znaczy człowiek niezaprawiany żadnymi prawami Boskimi? Jeśli nie trudno nie przychodzi. Czy taka jednostka może mieć pozostawienie i siłotę względem własnego kraju i narodu? Czy

Donw 0042

Precz z P.P.R.!

Precz z komunizmem!

Niech żyje
3-Maja!

Precz z P.P.R.!

Precz z komunizmem!

Niech żyje
3-Maja!

ŚMIERĆ

PPR-owca ZDRAJCA
NARODU

POLSKIEGO

ŚMIERĆ

PPR-owca ZDRAJCA
NARODU

POLSKIEGO

SMIERĆ ¹²
Stalinowi ⁸
naśladowcy
Hitlera

SMIERĆ ¹²
Stalinowi ⁸
naśladowcy
Hitlera

PN Ka 228432 1 5


NIECH ŻYJE
RUCH PODZIEMNY
POLSKI WALCZĄCEJ


Strona 0013

PN Ka 228432 1 5


NIECH ŻYJE
RUCH PODZIEMNY
POLSKI WALCZĄCEJ

Strona 0013

PN Ka 228432 1 5


Bracia Polacy!
przed nami wróg łączy
my bratnie nasze szeregi
przeciw niemu i jego pacholcom
P.P.R.-owcom. Miejmy
nadzieję, że jak najprędzej
Polska Podziemna

Strona 0015

PN Ka 228432 1 5

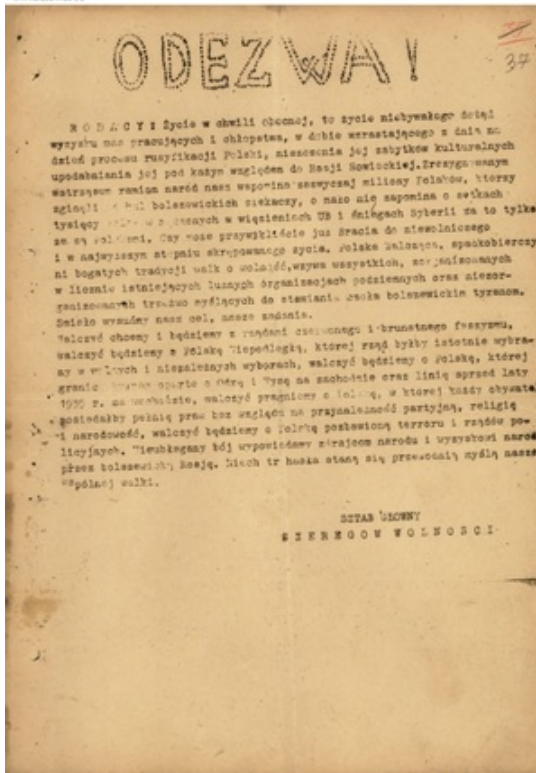
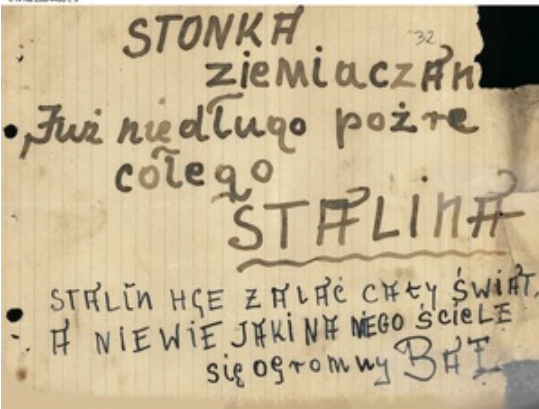
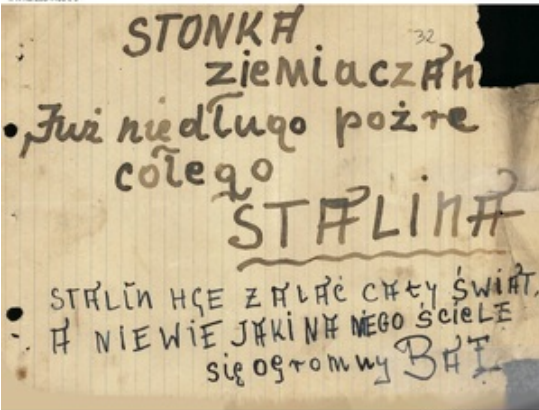
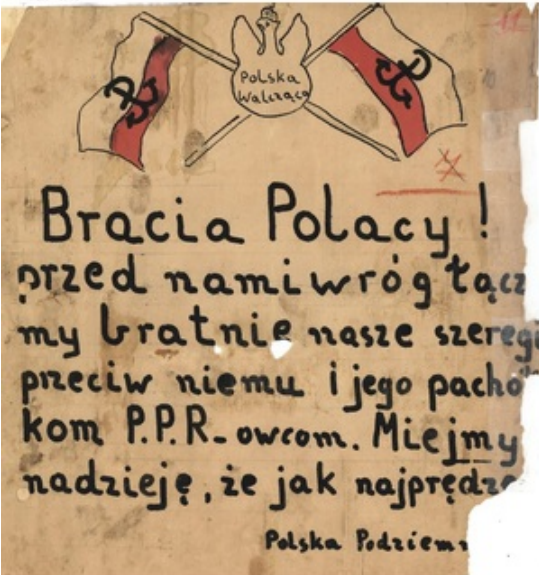
BRACIA POLACY!
Nie zważajcie się triumfami naszego wroga, jakim jest komunizm -
i sama Rosja, nie przypuszczajcie kłopotliwej do zapamiętania o was bra-
cia, którzy z wielkim zaangażowaniem w sercu was w pierwszym roku
wojny opuszczali bez was i ich życie to nasze życie, w nich nadzie-
ja i w nich wolność nasza.
POLACY! pamiętajcie bracia Polacy, każdy prawdziwy sym-
pani Ojczyzny, podaj jej głębie, podaj jej głębie, podaj jej głębie
z kochać i kochać, opamiętajcie się, opamiętajcie się, opamiętajcie się
mgły, burzy i ciemności do chwały.
BRACIA! dążcie do zwycięstwa, a owa nas się zwycięstwo, bracia
nie SĄMI.

Strona 0020

PN Ka 228432 1 5

BRACIA POLACY!
Nie zważajcie się triumfami naszego wroga, jakim jest komunizm -
i sama Rosja, nie przypuszczajcie kłopotliwej do zapamiętania o was bra-
cia, którzy z wielkim zaangażowaniem w sercu was w pierwszym roku
wojny opuszczali bez was i ich życie to nasze życie, w nich nadzie-
ja i w nich wolność nasza.
POLACY! pamiętajcie bracia Polacy, każdy prawdziwy sym-
pani Ojczyzny, podaj jej głębie, podaj jej głębie, podaj jej głębie
z kochać i kochać, opamiętajcie się, opamiętajcie się, opamiętajcie się
mgły, burzy i ciemności do chwały.
BRACIA! dążcie do zwycięstwa, a owa nas się zwycięstwo, bracia
nie SĄMI.

Strona 0020





1 marca, jak co roku, obchodziliśmy Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych. Do szerokiego grona ludzi walczących w powojennej dekadzie z komunistycznym systemem zaliczamy także młodzież zorganizowaną w tajnych grupach, która na miarę swoich możliwości przeciwstawiała się narzuconej okupacji. Na terenie Górnego Śląska i Zagłębia tajnych młodzieżowych organizacji działało kilkadziesiąt, ale tę „Migawkę archiwalną” chcemy poświęcić jednej z nich, noszącej nazwę „Tajne Harcerstwo Krajowe – Szeregi Wolności”.

Powiedzmy od razu, że młodzi z THK-SW byli niesamowici, a ich działalność wyjątkowa. Dlaczego? Po pierwsze – bo do organizacji należało lub z nią współpracowało prawie 70 osób, co jest liczbą bardzo dużą. Po drugie – bo grupa działała przez pięć lat, od roku 1948 do końca 1952 i w tym czasie w rozwijającej się i ludnej aglomeracji, pełnej ubeków i milicjantów jej członkowie pozostali nieuchwytni mimo przeprowadzania bardzo dużych akcji ulotkowych na terenie kilku miejscowości jednocześnie.

Ale po kolei. THK (wtedy jeszcze bez „SW”) zostało założone w marcu 1948 r. przez pięciu bliskich kolegów, uczniów Gimnazjum im. Tadeusza Kościuszki w Mysłowicach; czterech z nich było także harcerzami. 14 marca Juliusz Gamża, Wiktor Kokot, Teodor Krzemień, Paweł Ścierański i Ryszard Tuszyński złożyli uroczystą przysięgę: „Przyrzekam przed majestatem Najwyższego, że będę wytrwale i w każdej dogodnej sytuacji walczył z zalewem komunistycznym, podsycał płomień poczucia prawdziwej polskości wśród narodu oraz będę się starał bez najmniejszej zdrady spraw organizacyjnych czynić wszystko w zgodzie i z nadzieją lepszego jutra. Tak mi dopomóż Bóg”. W kwietniu obrali za patrona św. Jerzego, którego wzywali: „Niechaj nas prowadzi i strzeże, niech nam da siłę do wypędzenia jaszczurczego plemienia rosyjskiego”. Swoje motywacje przedstawili tak: „Jest nas pięciu

starych kolegów, w których tętni krew antykomunistyczna, w których żyje instynkt wrodzony przez matki-Polki i ojców Polaków, a którzy z niezatamowaną zemstą patrzą na czerwone sztandary z przekłętymi na wieki literami alfabetu PPR zatykane na naszej kochanej ojczystej ziemi polskiej. Nie możemy tego dłużej znieść." Ich cele zostały ujęte w nieco późniejszym statucie, opracowanym w oparciu o statut ZHP i informacje z zagranicznych rozgłośni. Przyjęto w nim, że THK jest antykomunistyczne i antyfaszystowskie, walczy o prawdziwą niepodległość Polski, granice na wschodzie sprzed 1939 r., zachodnie na Odrze i Nysie i o rząd wybrany w wolnych wyborach, a zwalcza współzawodnictwo, rusyfikację, zdrajców i terroryzm policyjny; członkowie są gotowi oddać życie w walce o wolną i niepodległą Polskę.

Dość szybko do THK zaczęto werbować licznie acz ostrożnie (i po sprawdzeniu) nowych członków. Dzięki temu organizacja mogła działać na terenie Mysłowic, Katowic i ówczesnego powiatu pszczyńskiego (Łędziny, Bieruń, Imielin).

Najważniejszą i najbardziej efektywną częścią działalności THK były akcje ulotkowe; podczas niektórych rozrzucano nawet 2-3 tysiące ulotek. Najważniejsze miały miejsce przed 1 maja 1948 r. w Łędzinach, Goławcu, Górkach i Brzezince („Precz z PPR”, „Precz z komunizmem”, „Niech żyje 3 maj”), w czerwcu 1948 r. podczas wycieczki szkolnej w Ojcowie, w październiku 1948 r., wiosną 1949 r. na uczczenie rocznicy powstania THK w Mysłowicach i Bieruniu („Bracia Polacy”, „Powtórni Targowiczanie”, „Brońmy wiary”, „Wolność a komunizm”, „Do młodzieży”; rozrzucono ok. dwa tysiące), 12 kwietnia 1952 r. w Goławcu, Łędzinach, Kosztowach, Podlesiu, Murckach, Smardzowicach, Hołdunowie, Krasowach, Kopciowicach i Bieruniu (z okazji kolejnej rocznicy działalności; rozrzucono ponad dwa tysiące ulotek). W październiku 1952 r. członkowie THK-SW przeprowadzili tzw. akcję pocztową, polegającą na wrzucaniu ulotek do skrzynek pocztowych. Równolegle wysyłali listy pogróżkowe do działaczy partyjnych i ZMP. Wywiadem i zabezpieczeniem terenu podczas akcji zajmował się specjalny oddział THK-SW.

Aby ułatwić pracę konspiracyjną THK jesienią 1949 r. zakupiło maszynę do pisania marki „Adler”, a jesienią 1948 r. i w lecie 1952 r. - dwa powielacze. Służyły one nie tylko do druku ulotek, ale przede wszystkim do tworzenia gazetki organizacji. Początkowo była to „Gazetka plutonu THK” (wyszło około 10 numerów), a od listopada 1948 r. - „Bojownik”, który ukazywał się do 1952 r. Artykuły zawierały informacje z audycji radiowych Europy Zachodniej i USA, pisali je członkowie komendy (głównie Gamża).

8 września 1951 r. w kościele św. Klemensa w Łędzinach poświęcono sztandar organizacji: zielone litery THK na biało-czerwonym tle. W lutym 1952 r. członkowie THK podjęli decyzję o zmianie nazwy organizacji na „Szeregi Wolności” w celu lepszej konspiracji.

Z inicjatywy Gamży THK-SW prowadziło zachowane do dziś archiwum, do którego zawsze przekazywano po jednym egzemplarzu gazetki organizacyjnej i ulotki, a także protokoły zebrań i odpraw. Juliusz Gamża przechowywał archiwum razem ze sztandarem, gotowymi ulotkami oraz pozyskanym pistoletem i mauserem.

Na przełomie listopada i grudnia 1952 r. organy bezpieczeństwa wpadły na trop SW (przejęto list Pawła Ścierańskiego do Juliusza Gamży). Niestety, jeden z ojców-założycieli, Teodor Krzemień, poszedł na współpracę; pozostali skutecznie ukrywali się przez rok. Zostali zatrzymani w listopadzie 1953 r., przeszli trudne śledztwo. W 1954 r. zostali skazani na 10 (Gamża, Ścierański i Tuszyński) i 7 lat pozbawienia wolności (Kokot); mieli wtedy od 21 do 23 lat. Większość członków i pomocników THK-SW (oprócz Krzemienia) otrzymało wyroki od roku do dziewięciu lat więzienia – skazano 59 z 69 ustalonych działaczy organizacji. Na fali odwilży wyszli na wolność w połowie 1956 r., ale pozostawali pod „opieką” UB/SB. W latach dziewięćdziesiątych wyroki WSR zostały uznane za nieważne.

28 lutego 2019 r. w I LO im. T. Kościuszki w Mysłowicach z inicjatywy Instytutu Pamięci Narodowej odsłonięto tablicę upamiętniającą działalność THK-SW. W uroczystości wzięli udział m.in. Wiktor Kokot i Konrad Graca z THK-SW.

(na podstawie IPN Ka 03/734, t. 1-25; Adam Gryman,

Tajne Harcerstwo Krajowe-Szeregi Wolności, Katowice 2019;

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/66238,Odsloniecie-tablicy-upamietniajacej-Tajne-Harcerstwo-Krajowe-Szeregi-Wolnosci-My.html?search=642737>